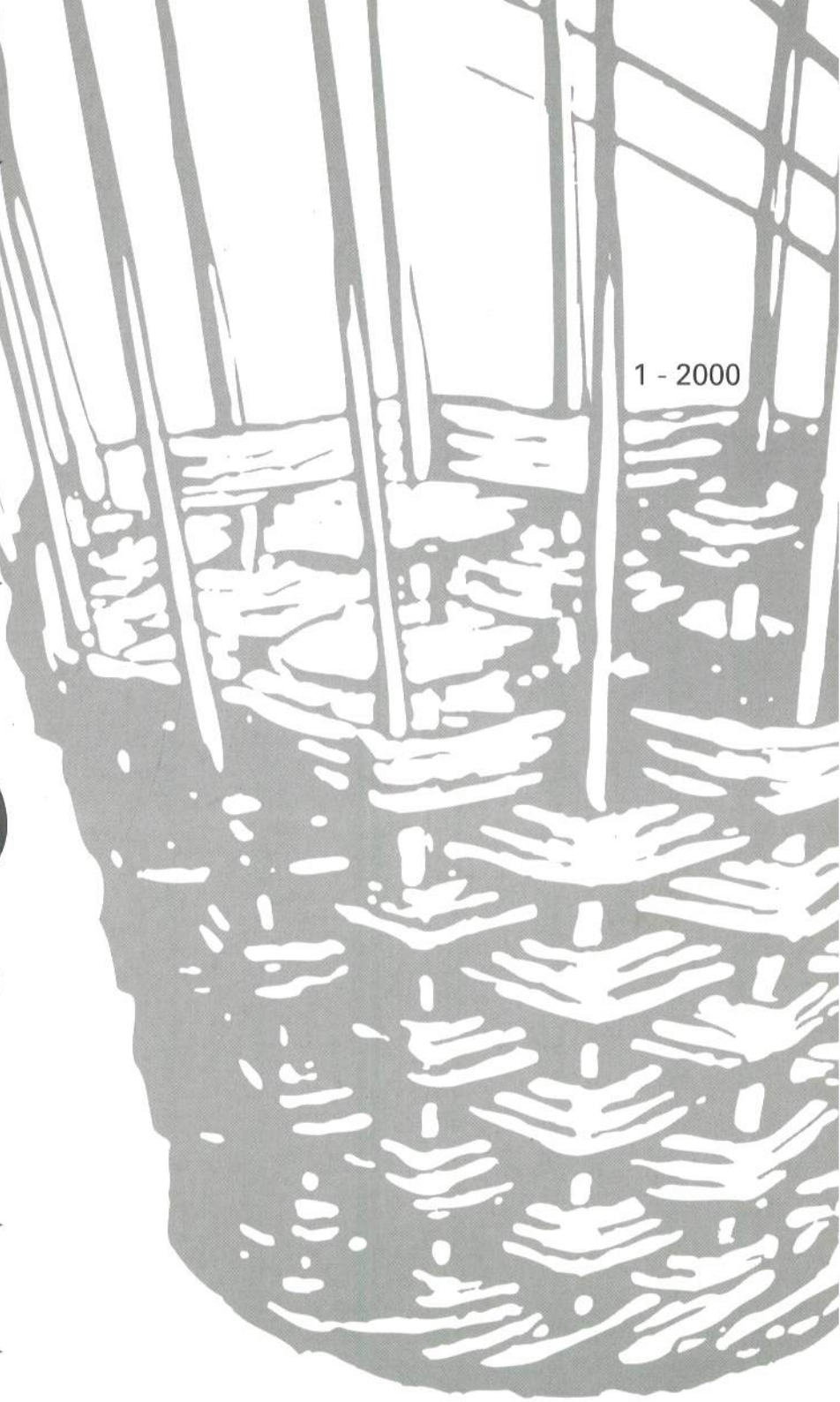


WILG&MAND

1 - 2000



WILG & MAND

Bestuur van Stichting Wilg & Mand:

Voorzitter	Georg Rijken Oosterblokker 130, 1696 BK Oosterblokker (tel. 0229-263568 / fax 0229-261510/ e-mail: basketcase@hetnet.nl)
Secretaris	vacant, zie voorzitter
Penningmeester	Chris Wenneker, Meikade 1, 6744 TA Ederveen (tel. 0318-571902) Giro 2695726
Leden	Marleen Postma, Yvonne Molenaar
Bulletinredactie:	Anna Frederiks, Françoise Takken, Annigje de Jonge Bijdragen voor het bulletin bij voorkeur aanleveren in Word of Word Perfect op floppy. In goed leesbaar handschrift of getypt kan natuurlijk ook. Sturen naar: Anna Frederiks, Bocht 7, 1601 JG Enkhuizen. (tel.0228-313815). De redactie behoudt zich het recht tot het verkorten van artikelen voor.
Cursusinformatie:	Maria Kuijpers, Sarinkdijk 1, 7255 MS Hengelo (Gld.), (tel./fax 0575-467481)
Inlichtingen over teen:	Bert van Halen, Velddijksestraat 9, 6627 KE Maasbommel (tel. 0487-562212)
Gereedschap- voorziening:	José Schilder, Buurtplein 6, 1841 GC Stompvoren (tel. 072-5038123)
Beheer bibliotheek:	Monique van Royen, P. Buyslaan 11, 2101 BG Heemstede (tel. 023-5283073)
Verzending boeken	Sander van Harten, Bocht 7, 1601 JG Enkhuizen (tel. 0228-313815)

Minimum-
donatie:
f30,- per jaar
(buitenland
f35,- per jaar)
Donateurs
ontvangen
de bulletins
gratis



Uitgave Stichting Wilg & Mand. Verschijnt 4 maal per jaar.
Negentiende jaargang, 2000-1
Stichting Wilg & Mand ISSN: 1382-8894

2000, zelfs vorig jaar klonk het nog ver weg. Zoals ik al dacht ging de ene dag de zon onder en kwam hij gewoon de volgende morgen weer op. Stiekem had ik het zelfs nog wel spannend gevonden als er enige voorzieningen waren uitgevallen. Hadden we allemaal een prima excuus gehad eens fijn met de kippen op stok te gaan en die gaan in dit jaargetijde héél vroeg op stok. In deze 'werkgevers-uitvoering' van de Kerstdagen had dat best zo mogen wezen.

Maar hoe dan ook we zijn begonnen aan een nieuw jaar, een nieuwe eeuw zelfs. Even nog terug naar bulletin nr. 4 van 1999. Daarin stond wel de oproep tot betaling via de acceptgiro, maar de acceptgiro zat er helaas niet bij. Onze excuses hiervoor. Intussen heeft u hem apart toegestuurd gekregen en rekenen wij op uw bijdrage voor zover u dat nog niet heeft gedaan.

Laten we ons verder beperken tot het jaar en de eeuw laten voor wat hij is. Voor de Stichting Wilg en Mand interessant genoeg. We zullen op de donateursdag 2000 aandacht schenken aan het vierde lustrum van de stichting; in 1980 opgericht bestaat ze dan twintig jaar. Een heugelijk feit en het bestuur pijnigt zich reeds de hersenen hoe we die aandacht gestalte zullen gaan geven. In ieder geval zal het een en ander gaan in overleg met het bestuur van het Nationaal Vlechtmuseum in Noordwolde. Daar, in Noordwolde, houden we immers de donateursdag.

Natuurlijk is het eerste doel van onze stichting het behouden van de techniek van het mandenmaken en het in stand houden van de griendcultuur, maar in de loop van de tijd is er een beweging ontstaan, waarbinnen op een andere, kunstzinnige manier met vlechtechnieken in het algemeen en wilgenteen in het bijzonder wordt gewerkt.

Mia Pot schreef in het vorige bulletin een recensie over een catalogus van de *Contemporary International Basketry exhibition*. Deze Engelse tentoonstelling over eigentijds internationaal mandenmaken deed in Engeland onder mandenmakers veel stof opwaaien. In het bulletin van de Basketmakers' Association, onze Engelse zusterorganisatie, ontstond een door Sally Goymer aangewegelde polemiek. Zij, een vooraanstaand mandenmaker, schreef een bijtend stuk over met name de titel van de tentoonstelling. De discussie over wat een mand is, was geboren. In de catalogus worden d.m.v. prachtige foto's uiteenlopende werkstukken getoond, die al of niet gebruiksvoorwerp zijn. Het merendeel bestaat uit kunstvoorwerpen, waarin vlechtechnieken zijn gebruikt.

Ik besteed hier wat meer aandacht aan, omdat het bestuur pogingen onderneemt, om deze buitengewoon interessante tentoonstelling naar Nederland te krijgen. Tot augustus 2000 toert hij door Groot-Brittannië, waarna hij eventueel naar het buitenland gaat. Noorwegen is wat dat betreft ook in de race. Het zou natuurlijk erg leuk zijn als het lukte. We houden u op de hoogte. Waarschijnlijk wordt het, zoals zo vaak, een kwestie van financiën.

Het begint een beetje te lijken of het bestuur het verhaal van de tien kleine negertjes naspeelt. Piet Hein Spieringhs heeft, wegens te drukke bezigheden, zijn werkzaamheden voor het bestuur neer moeten leggen. Al weer een bestuurslid minder. Ook zijn lidmaatschap van de werkgroep teen schiet er bij in. Inmiddels komen we vier(!) bestuursleden te kort. U zult begrijpen dat zoiets consequenties heeft voor de werkzaamheden die het bestuur kan verrichten. We blijven ons best doen.

Een paar jaar geleden is het Wilg en Mand Fonds ingesteld. Een bepaald bedrag van de reserve is aan dit fonds toegekend en er zijn beheerders gevonden in de personen van Kees Tutein Nolthenius, Chris Wenneker (als penningmeester van de stichting) en mevrouw Van Royen. Het fonds is er, om bijzondere uitgaven mogelijk te maken. Elk jaar wordt, bijvoorbeeld, een aanmoedigingsprijs uitgereikt aan een donateur die zich extra inspant voor de stichting. Mede door de uitgave van *Mandenmaken met wilgenteen*, die een groot beroep deed op het fonds, eindigde het fonds het jaar met een negatief saldo. Uit voorgaande blijkt wel gelijk, waarom het fonds zeer belangrijk is voor de stichting.

Het bestuur vraagt aan u of u hier aan zou willen denken en onder vermelding van Wilg en Mand Fonds een extra bijdrage willen leveren. Het maakt de mogelijkheden het belang van de stichting uit te dragen belangrijk groter.

U leest het, er zit nog beweging in onze stichting en het bestuur doet zijn best dat zo te houden.

Georg L. Rijken

MEDEDELINGEN

Rondzendlijst: Donateurs die niet op de rondzendlijst willen worden geplaatst dienen dit op te geven bij de penningmeester. Zij die dit in voorgaande jaren reeds deden hoeven niet opnieuw te reageren.

Nieuw boek: Van onze donateur A. Jansen mochten wij voor de bibliotheek een Tjechische mandenvlechtboek ontvangen, waarvoor hartelijk dank.

E-mail adressen: We zouden als moderne organisatie graag van onze donateurs weten of zij een e-mail adres hebben. U kunt dat doorgeven aan de vacante secretaris (zie voorzitter), met vermelding of u uw e-mail adres in het bulletin gepubliceerd wilt hebben.

Donateursdag 2000: Zoals we in het vorige bulletin al meldden, vindt de donateursdag dit jaar plaats in Noordwolde, waar we te gast zijn bij de mensen van het Nationaal Vlecht Museum. Het thema van deze dag is geworden: *Van de wieg tot het graf*. De redenen hiervoor vindt u in het vorige bulletin, 4-1999. We roepen u weer op, veel vlechtwerk dat hierop betrekking heeft, mee te brengen naar de donateursdag.

Ook zouden we graag het middagprogramma opluisteren met zoveel mogelijk vlechtende mensen. Mocht u als vlechter mee willen doen aan de donateursdag dan kunt u dat telefonisch melden aan:

Georg Rijken, tel. 0229-263568 of
Marleen Postma, tel. 026-4424204 ('s avonds).

Kopij bulletin: De sluitingsdatum voor het inleveren van kopij voor bulletin 2000-2 is 15 april 2000.

Van de redactie: Zoals u in het vorige bulletin hebt kunnen lezen is Arie van 't Hoog gestopt met de redactiewerkzaamheden. Aan ons nu de taak dit werk zo goed mogelijk voort te zetten. Dit zal niet altijd een makkelijke klus zijn, maar het enthousiasme en de goede wil zijn aanwezig. Ook wij vragen aan u, om ons artikelen, informatie, reacties, foto's enzovoorts die te gebruiken zijn voor het bulletin, toe te sturen. Blijf schrijven!
Anna Frederiks, Annigje de Jonge en Françoise Takken

DE PAEREBAGGE OF PAARDENMAND

Tot een van de bekendere Zeeuwse ambachtelijke producten behoort het Walcherse werkmes. Dit mes werd per traditie voorzien van een palm-(buxus) of perenhouten hecht. Het hecht werd voorzien van houtsnijwerk over het beroep van de gebruiker, vaak een landbouwer. Het mes werd dan ook meestal boerenmes genoemd en het hecht werd bekroond met een beeltenis van twee paarden die uit een voermant eten. Deze ovale voermant was in Zeeland bekend als 'paerebagge' of 'paeremangd' en werd nog tot rond 1950 gebruikt.



Landbouwers die een perceel grond moesten bewerken dat wat verder van de boerderij af lag gingen daar meestal met een wagen bespannen met twee paarden naartoe. In de schaftpauzes werd voor de paarden dan een gevulde voermant op de dissel geschoven en met een pennetje door de dissel geborgd. Ook voerlui gebruikten deze mand. Beide dieren konden uit één mand eten. Op de boerderij werden ook zgn. 'kiembagge's' gebruikt voor het vervoeren van veevoer, zoals versnipperde voederbieten van de opslag naar de voerbakken in de stal. Deze waren wat kleiner en hadden de oren op de korte zijde.

Een Zeeuws werkmes, "Paeremes". Behoorde tot de vaste uitrusting van de boer. Het mesheft is bekroond door een span paarden dat uit een voermant staat te eten.



Twee werkpaarden, etend uit een paerebagge van rotting. Op deze foto laten de ankers zien dat het de moeite waard was om de bodem te vernieuwen.

Manden met mate(n)

Vorig jaar heb ik op twee plaatsen in Zuid-Beveland zo'n paardenmand kunnen opmeten. Deze waren allebei van rotan gemaakt en al behoorlijk versleten. Mogelijk werden dit soort manden in een verder verleden wel van wissien (wilgenteen) gevlochten. De manden, zoals ze in snijwerk op de messen werden afgebeeld lijken hoger dan de gemeten exemplaren van rotan. Mogelijk waren er verschillen per eiland of per streek.

De afmetingen van de rotan manden:

bodem: 6 x 2 stekken rotan diam. 10 mm, afm. bodem 65 x 35 cm.

staken: 37 stuks diam. 10 mm, hoogte tot rand 33 cm,
bovenafmeting van staak tot staak 88 x 49 cm ovaal

rand: voor 4 achter 2

Een oor op beide lange zijden, 17 cm tussen beugelteen en draaier, inw. 8 cm hoog.

Wim van Wingerden



Een paerebagge van rotting.

KORT VERSLAG VAN DE DOCENTENDAG

Werkgroep cursussen

In IJsselstein is op 15 januari de tweede docentendag gehouden. Dit is een ontmoetingsdag voor mandenmakers en mensen die op andere wijze met wilgenteen vlechten en cursus geven. Er waren 14 personen aanwezig (enkele door griep afgemeld), waaronder van de werkgroep cursussen Marjan van Voorst, Jan de Vos en Bert Balk.

Er werd eerst een kenningsmakingsrondje gedaan. Veel vlechters hadden hun fotoboeken meegenomen en die werden bewonderd. Vervolgens startte José Schilder met het maken van een ovale bodem. Anderen volgden met een bodem op hun manier en er werd veel over gediscussieerd. De zolder van het gemeentehuis is ook wel een uitstekende plaats voor zo'n bijeenkomst, want je zit midden tussen de manden.

Marjan had voor het middaguur voor heerlijke broodjes, een slaatje en fruit gezorgd. Na het eten zijn we naar het museum gelopen om de vismandtentoonstelling te bekijken. Het was ook lekker om even buiten te zijn en van het mooie weer te genieten.

Terug op de mandenzolder heeft José een bodem van staken voorzien en de kimmén aangebracht. Jan de Vos had ook een paar voorbeelden gemaakt. Tijdens het invlechten van een bijzondere inslag is alvast geëvalueerd en over de volgende docentendag gepraat. De wens is om wat meer over **randen** te weten te komen. Jan de Vos heeft het vlechten precies opgeschreven om als verslag aan de docenten te verzenden.

We gingen even na vier uur weer noord- en zuidwaarts.

Bert Balk

KORVET

Vlechtwoorden

In de Romeinse tijd voer elk jaar een vloot schepen van Italië naar Egypte om daar graan te laden voor het voeden van met name de bevolking van de stad Rome. Als deze vloot zwaar beladen en moeilijk te manoeuvreren terugvoer naar Rome werd op alle schepen een mand in de mast gehesen, zodat zij herkenbaar waren. Na verloop van tijd werden de schepen vernoemd naar de mand, in het Latijn 'corbita'. Dit woord ontwikkelde zich tot o.a. het Franse 'corvette' en het Nederlandse 'korvet' als benaming voor een langzaam varend schip. Tegenwoordig wordt de benaming korvet gebruikt voor lichtbewapende begeleidingsschepen van de marine.

Wim van Wingerden

INFORMATIE CURSUSSEN

Zundert

- De najaarscursus begint op 11 en 13 september 2000. Elke maandagmiddag, maandagavond, woensdagmiddag of woensdagavond is er gelegenheid tot het volgen van een cursus mandenmaken. De cursus duurt 8 lessen van ca twee en een half uur wekelijks.
- Begin december is er (bij voldoende belangstelling) een cursus stoelenmatten. Inlichtingen en opgave bovenstaande cursussen Rien Stuijts, tel. 076- 5976311.

Schoonrewoerd

- Cursussen o.l.v. Piet-Hein Spieringhs: Algemene cursus mandenmaken op 8 apr., en van 10 t/m 14 juli. Inlichtingen en opgave S. van Baren, tel. 0345-612829.

Arnhem

- Cursus o.l.v. Piet-Hein Spieringhs: 24 t/m 28 juli. Opgave bij Sylvia Mannessen: 026-2813242.

Oosterblokker

- Cursus mandenmaken voor beginners en gevorderden op 31 mrt. en/of 1 apr. en 12 en/of 13 mei van 10.00-17.00 uur o.l.v. Georg Rijken.
- 3-daagse cursus van 31 juli t/m 2 aug. 2000 voor gevorderden. Er wordt een mandje met deksel gevlochten o.l.v. Andris Lapins. Inlichtingen en opgave bovenstaande cursussen Georg Rijken, tel. 0229-263568.

Andris Lapins is een van de vooraanstaande mandenmakers uit Letland. Al gedurende een aantal jaren geeft hij cursussen over de hele wereld. Zijn specialiteit is het fijne werk. Bij Sally Goymer, die dit voorjaar in Oosterblokker een cursus gaf, was een klein rond mandje met een werkelijk perfect passend dekseltje dat van zijn hand bleek te zijn.

John Excell, die elk jaar zijn gereedschap op onze donateursdag komt verkopen, verkoopt schaaltes in de z.g. Chinese knot (Chinese knoop) techniek. Deze worden ook door Andris Lapins gemaakt. Ook deze van scheentjes gemaakte mandjes, die aan een hechthouten bodempje zijn geknoopt, blinken uit door perfectie.

- Kortehoef** - Cursus vlechten van een ezelman o.l.v. Jan de Vos op 24 maart.
- Voorthuizen** - Cursus vlechten van een ezelman o.l.v. Jan de Vos en José Schilder op 25 maart.
- Inlichtingen en opgave voor de cursussen in Kortehoef en Voorthuizen Jan de Vos, tel. 035-5823945.
- Dordrecht** - Cursus mandenvlechten o.l.v. José Schilder op vrijdag 30 juni en zaterdag 1 juli. Tel 072-5038123.
- Harderwijk** - Cursus van 10 avonden in de 'Tweeling' o.l.v. Brand van Rijn. Inlichtingen en opgave tel. 0341-426341.
- Viller
Frankrijk** - Cursus o.l.v. José Schilder van 17 t/m 21 juli. Inlichtingen en opgave tel. 072-5038123.
- Kandern
Zuid-Duitsland** - Weekend cursussen o.l.v. Michael Thierschmann. Onderscheid wordt gemaakt in beugel en stakentechniek. Stakentechniek: 5 t/m 7 mei en 22 t/m 24 September. Beugeltechniek: 23 t/m 25 juni. Tel. Kandern: 07626-91510.
- Doetinchem** - Zomercursussen van maandag t/m vrijdag met gelegenheid tot kamperen.
week 31: van 31 juli t/m 4 aug.
week 33: van 14 aug. t/m 18 aug.
week 35: van 28 aug. t/m 1 sept. voor gevorderden. Inlichtingen en opgave Maria Kuijpers, tel./fax 0575-467481.

Voor overige informatie omtrent mandenvlecht cursussen op andere locaties kan men terecht bij Maria Kuijpers, Sarinkdijk 1, 7255 MS Hengelo (gld.), tel./fax 0575-467481.

INFORMATIE CURSUSSEN (VERVOLG)

Najaarscursussen op Vissinggaard in Denemarken.

- 21-24 sept. Andere Vlechttechnieken, cursusleider Eva Seidenfaden.
5-8 okt. Engelse Vlechttechnieken, cursusleider Mary Butcher.
9-13 okt. Beelden Vrije Stijl, cursusleiders Eva Seidenfaden en Mary Butcher.
2-5 nov. Andere Vlechttechnieken, cursusleider Eva Seidenfaden.

Aanmelding en informatie:

Eva Seidenfaden, Vissinggaard

Nedenskovvej 4, 8740 Braedstrup, Denemarken

tel. (Denemarken) 0045 7575 1405

e-mail: vissinggaard@holten.com

website: www.holten.com/vissinggaard/

*De groei van
verschillende
soorten wilg
wordt hier
bekeken.*



In artikelen over wilgensoorten wordt vaak bij de Nederlandse benaming ook de botanische benaming vermeld. Dit is meestal een Latijnse of Griekse aanduiding van het uiterlijk of de oorsprong van de soort, soms ook de 'verlatijnsde' naam van de ontdekker.

Hieronder de Nederlandse vertaling van de botanische benamingen van de wilgen uit de soortentuin van het Biesboschmuseum.

Salix*aegyptiaca**alba**americana**aurital**babylonica**caprea**cinerea**daphnoides**dasyclados**fragilis**gracilistyla**medemii**myrsinifolia**pentandra**purpurea**rigida**triandra**viminialis***WILG**

uit Egypte

wit

uit Amerika

geoord, langorig

uit Babylon

geliefd door geiten (!?)

askleurig

laurierboomachtig

dichtbegroeid

breekbaar

slanke stijl

ontdekt door dhr. Medem

geelbladig

met vijf meeldraden

purperachtig

stijf

met drie meeldraden

met/van wilgenhout (!)

Dit is zeker geen volledige lijst van alle in Nederland voorkomende soorten.

In de soortengriend in Culemborg staat een soort '*acutifolia*', afgeleid van het Latijnse woord '*acutus*' (scherpbladig). Bij hoveniers zijn o.a. bekend de *Salix vitinella*, afgeleid van het Latijnse woord *vitellus* = eierdooier (geel), en de *Salix sachalinensis* = van het schiereiland Sachalin in Oost-Siberië.

In het artikel van Georg Rijken over zijn wilgentuin in bulletin 99-4 staat de *Salix irrorata*. Het Latijnse woord *irroro* = bedauwen, besprenkelen.

Als onder de lezers nog meer botanische benamingen van in Nederland groeiende wilgen bekend zijn, vernemen wij die graag.

Een klein bordje met 'basketry' op onze eerste avond in Ierland was het begin van een vakantie met een hoog mandengehalte! Dit bordje verwees naar de werkplaats van Irene en Barbara Kelly in Fethard on sea. Hier werken deze zusters op bestelling en naar eigen idee. Zij geven ook cursussen. Zij verbouwen hun eigen wilg en importeren buff uit Engeland. Witte teen wordt niet gebruikt, omdat het niet verkoopt. De zusters vermoeden dat de Ierse witte teen associëren met goedkoop mandwerk uit Azië. De man van Irene heeft een boerenbedrijf en samen met de vlecht-activiteiten maakt dit het mogelijk hiervan te leven. Er worden nu veel vierkante manden gevlochten, omdat dat goed verkoopt.

Er bestaat een Ierse mandenmakersvereniging die cursussen en bijeenkomsten organiseert en een mededelingenblad uitgeeft. Al pratend over vlechten, viel de naam Joe Hogan. Het bleek dat Barbara met hem werkt aan een boek over Ierse manden. "Daar moet je heen, dat is typisch Iers", zei men ons. We trokken langs de prachtige kust verder richting Cork en zagen weer een bordje 'basketry'. Het bleek een aardig eindje van de weg te zijn. "Je komt nog eens ergens", mompelde mijn man. Uiteindelijk kwamen we bij de boerderij van Martin en Yvon O'Flynn en hun kinderen. Yvon bleek uit Haarlem te komen en werd snel door de kinderen gehaald. De formule (boerderij, manden maken en eigen wilg kweken) was ongeveer hetzelfde als bij de Kelly's. De kinderen konden ook al wat vlechten en tot groot plezier van Naomi, 9 jaar oud, vertrokken we met een klein mandje dat ze de vorige dag pas had gemaakt.

Na een schitterende reis kwamen we in Galway. Een grote boekhandel met platte, ronde manden trok onze aandacht. Zij bleken van Joe Hogan te zijn en om de paar jaar, als zij verveerd waren, vlocht hij nieuwe. Ook was er een kleine craftshop, waar zijn werk te koop was. We reden door het schitterende Connamara en vonden bij Loch na Fooey een piepklein bordje 'basketmaker' dat ons verwees naar de werkplaats van Joe Hogan, waar hij aan het werk was! We waren van harte welkom en zagen een aantal manden voor zijn boek.

Dit boek zal heel welkom zijn, want er bestaat geen literatuur over deze specifiek Ierse manden, zoals de donkey creel waaraan, al pratend, door Joe nog even een hengel werd gezet.

In dezelfde stijl was er een rugmand, eveneens van beneden naar boven gevlochten, met de staken in de grond gestoken en de bodem het laatst gemaakt. Helaas was het boek nog niet klaar toen hij naar Rhijnauwen kwam in 1999. Joe Hogan heeft contacten buiten Ierland. In het boek uitgegeven ter gelegenheid van de tentoonstelling 'Contemporary International Basketmaking'*) staat een mooie donkey creel van hem afgebeeld. (De rest van dit boek is beslist niet traditioneel.)



Rugmand van Joe Hogan.



Joe Hogan vlechtend aan een donkey creel.

Soms duiken manden op als je het niet verwacht. Zo zagen we bij een bezoek aan een museumlichtschip onder een tafel een omvlochten stenen kruik die bij de inventaris van een reddingsboot hoorde.

Op onze terugweg door Wales gingen we via Cardiff om de in het B.A. zomernummer aangekondigde tentoonstelling 'Baskets and beyond' te bezoeken. We hadden precies nog 20 minuten voordat een zeer strenge dame ons de deur uitwerkte. Jammer, want er was nog veel craftwerk te zien op allerlei gebied. De manden waren prachtig en zeer verschillend. Complimenten aan Suzie Vaughan die deze tentoonstelling samenstelde.

Ina Singeling-Bot

*) 'Contemporary International Basketmaking'

Mary Butcher

Uitgeverij Merrel Holberton in samenwerking met de Craft Council

ISBN 1858940788



Omvlochten stenen waterkruik.

Als grootste provincie van ons land kent Noord-Brabant natuurlijk ook veel verschillende landschappen. Veenmoerassen in de Peel, zandverstuiving in de Drunense duinen, populierenlanen in de Mortelen, heuvels in het westen en uiteraard grienden langs de rivieren.

Ook in het Brabantse rivierenland werd op de natste delen wilg gepoot en hout geoogst om vervolgens in allerlei toepassingen verwerkt te worden.

Een aantal van deze grienden zijn in het bezit van het Brabants Landschap. In het bezoekerscentrum Kraayenberg in Bergen op Zoom is een tentoonstelling ingericht over de griendcultuur. Daarnaast wordt er ruim aandacht besteed aan de talloze toepassingen, zoals o.a. mandenmaken. Er zijn demonstraties en workshops. Deze worden verzorgd door Rien Stuijts. Het mandwerk op deze tentoonstelling is ook afkomstig van deze mandenmaker. Het bezoekerscentrum staat op het landgoed Mattemburgh aan het uiterste randje van Brabant met ruim uitzicht over het Verdrongen Land van het Markiezaat. Zoek een mooie dag uit en geniet van de tentoonstelling en het unieke landschap van de Brabantse Wal. De koffie staat klaar.

Wilg en Hout

Van 27 februari tot 16 april

Bezoekerscentrum Kraayenberg

Open op zondag van 12.00 tot 16.00 uur

Na 1 april ook op woensdagmiddag

Fianestraat 17

Bergen op Zoom

Inlichtingen: T. Quekel, tel. 0164-266515

Uitnodiging

BRABANTSE MANDENMAKERS VERENIGING

De Brabantse Mandenmakers Vereniging heeft haar 'open dagen' op zaterdag 8 april 2000 van 11.00-22.00 uur en zondag 9 april 2000 van 11.00-18.00 uur in:

Gemeenschapshuis 'd'Ouw School'

Oude Kerkstraat 18

Oerle (Gemeente Veldhoven)

U bent van harte welkom om onze werkstukken van het afgelopen seizoen te bekijken en ons aan het werk te zien. Ook zullen er demonstraties van andere oude ambachten te zien zijn, zoals stoelenmatten, buntvlechten, bijenhoning maken, kantklossen en schilderen. De toegang is gratis.

Voor meer informatie kunt u bellen met:
de heer J. Kelders (tel. 0497-592196) of mevrouw A. Meulemans (tel. 0497 515315).

Van over de grenzen

BERICHT UIT DUITSLAND

Om even niet te hoeven buigen aan die vreselijke Manoustangen, doe ik alsof ik mijn werkplaatsbericht schrijf. Dat is het voordeel van tweetalig zijn: de leraar ziet niet dat ik mijn stukje voor het bulletin schrijf i.p.v. een beschrijving van de eetkamerstoel.

Dit jaar wordt er voornamelijk met verschillende rotanproducten gewerkt. Het materiaal komt vrijwel allemaal uit Indonesië, maar ook wel uit Maleisië en de Filipijnen.

Rotan behoort tot de familie van de palmen en dit is goed te zien aan de jonge aanplant. Rotan groeit in het oerwoud, waar het met behulp van zijn stekelige huid en ranken omhoogklimt. Hij kan lengtes bereiken van 150 m. Tijdens het oogsten wordt de rotan uit de boomkronen getrokken en in stukken van zo'n 3 m gesneden. Vaak wordt ter plaatse al de stekelige huid verwijderd. Vervolgens is het heel belangrijk dat de rotanstangen binnen 7 dagen naar de verwerkingsplaats worden gebracht. Rotan heeft een hoog suikergehalte en is hierdoor zeer gevoelig voor schimmel in het toch al vochtige tropen-klimaat. Om de zwart-blauwe schimmelverkleuringen tegen te gaan worden de stangen in een mengsel van dieselolie en kerosine gekookt. Het vocht gaat zo uit de kanalen die door de stangen lopen. Hierna wordt de zwarte drap van de stangen geveegd en worden ze te drogen gezet.

Op school verwerken we voornamelijk geschild materiaal. Dit werkt het gemakkelijkst. De stangen worden geschild, machinaal of met de hand. Het bastmateriaal wordt verwerkt tot de schenen waarmee de stoelenmatters hun zittingen uitvlechten. Wist u trouwens dat in Nederland voor het eerst stoelzittingen met rotanschenen werden gevlochten? De techniek hebben we meegenomen uit Indonesië en hadden zo de Europese primeur. Tot zover een stukje materiaalkunde.

Behalve met rotan hebben we ook de mogelijkheid met andere materialen te vlechten. Imke, medescholiere en vriendin, vlecht bijvoorbeeld haar eetkamerstoel met biezen uit. Ze heeft het frame kikkergroen gespoten en vlecht over één, onder één met een gedraaid snoer van biezen. Ik heb de zitting van mijn tweede kruk met wilgenbast uitgevlochten. Het ziet er heel mooi uit, maar is niet breekvast. Na een rondje proefzitten sprongen er al een paar schenen.

Verder hebben we een drukke tijd achter de rug. Na een drie jaar durende renovatie is op donderdag 11 november de school feestelijk heropend. Alles is nieuw of vernieuwd: muren, plafonds, wc's, alle ruimtes en er zijn nu waterdichte vloeren. Dit laatste wilde een scholier uit de tweede klas testen. Hij 'vergat', zegt hij, de kraan die de weekbak moest vullen. Het gevolg: een vloekende Herr Popp en een watervloed op de begane grond. Maar de vloeren hebben zich goed gehouden!

Verder verliep alles goed, veel pers en hoog bezoek van de regering. We stonden dagelijks in de een of andere krant.

We hebben zelfs de ZDF-televisie gehaald. Dit met een andere gebeurtenis. We hebben met drie scholieren gevlochten in Nürnberg. Hier was een vierdaagse opleidingsbeurs. Naast alle gangbare opleidingen waren hier ook scholen waar men de oude en uitstervende ambachten kan leren. Daar de mandenmakerij het meest bedreigd is, zijn we alle drie geïnterviewd over onze toekomstplannen. Nu, we zijn zo langzamerhand weer bekomen van het treurige verhaal dat de toekomstperspectieven niet geweldig zijn en het niet gemakkelijk zal worden straks. Desondanks gaan we verder en zijn we ervan overtuigd dat er voor ons toch een plekje is. Het moet toch mogelijk zijn met dit prachtige handwerk een boterham te verdienen.

Esmé Hofman

ZUNDERTSE MANDENMAKER NAAR ZWITSERLAND

Al geruime tijd liep ik met de gedachten om mij verder te bekwaamen in het vak van mandenmaker. Reeds een zevental jaren ben ik bezig met het volgen van cursussen. Soms bij Arie van 't Hoog, dan weer bij José Schilder. Het laatste jaar was ik ook regelmatig te vinden in de werkplaats van Ad van Heist te Haarsteeg. Deze drie mensen hebben mij de grondbeginselen van het vak aardig bijgebracht en nog steeds beleef ik aan deze cursussen en stages veel plezier. Ik bleef echter met de gedachten rondlopen om eens te proberen elders voor langere tijd bezig te kunnen zijn met het vak van mandenmaker.

Het viel echter niet mee om iets te vinden waar je als niet volleerd ambachtsman aan de slag zou kunnen gaan. In Frankrijk bij enkele coöperaties was het wel mogelijk, echter mijn kennis van de Franse taal is niet van dien aard dat ik mij daar echt happy zou voelen. Eind 1998 heb ik geprobeerd een plekje te bemachtigen te Basel. Na enkele vergeefse pogingen is dit idee niet verder uitgewerkt, maar toch liet mij de gedachte van een langere stage niet los.

Op de laatste donateursdag sprak ik José Schilder nog eens aan of zij niet wat mogelijkheden voor stages had. In Zwitserland moesten toch wel wat mogelijkheden zijn, dacht zij. De IGK Schweiz (Interessen Gemeinschaft Korbflechtereij), vergelijkbaar met de Stichting Wilg & Mand hier in Nederland, is degene geweest die mij op het goede spoor heeft gezet en in contact heeft gebracht met Franz Gick, de bedrijfsleider van het Blindeninstituut te Horw in Zwitserland.

Na enig heen en weer gebel, heb ik begin januari deze werkplaats bezocht en afspraken gemaakt voor een stage. Uiteindelijk is een lang gekoesterde wens in vervulling gegaan en kan ik 3 á 4 maanden als mandenmaker aan de slag in de werkplaats van het Blindenheim te Horw. Ik hoop hier andere technieken bij te leren, maar vooral ook wat meer snelheid van werken te verkrijgen. Maatvastheid en seriewerk zullen een positieve bijdrage leveren aan mijn leerproces, hoop ik. Drie maanden van huis. Het zal misschien niet altijd meevallen en daarom zal een briefje uit Nederland altijd welkom zijn. Daarom hieronder mijn toekomstige adres in Zwitserland vanaf 1 mei 2000.

*Rien Stuijts
Blindenheim Horw
Kantonstrasse 2
CH-6048 Horw*

cursusweek

2000

Assumburg

Ook afgelopen jaar was de cursusweek van de Stichting Wilg & Mand weer een groot succes, ondanks het feit dat er van de drie maar twee cursussen door konden gaan. De werkgroep cursussen zal in 2000 toch weer een week organiseren met drie cursussen naast elkaar. De cursussen worden gehouden in de week van 23 t/m 27 oktober 2000 in de schitterend gelegen jeugdherberg Assumburg te Heemskerk. De herberg is gevestigd in een fraai slot dat gemakkelijk bereikbaar vanaf de A9 in een mooie entourage ligt. In de jeugdherberg is een gezellige bar aanwezig.

Dit jaar komen **Anne Hermans** en **Yvonne Knevels** uit België en **Piet-Hein Spieringhs** uit Nederland om de cursussen te geven. De kosten zijn voor :

Cursus Anne Hermans	f 750,=	vol pension
	f 525,=	met dagverzorging
Cursussen Yvonne Knevels	f 675,=	vol pension
en Piet-Hein Spieringhs	f 450,=	met dagverzorging

De cursussen zijn inclusief materiaal.

1. Algemene cursus o.l.v. Piet-Hein Spieringhs

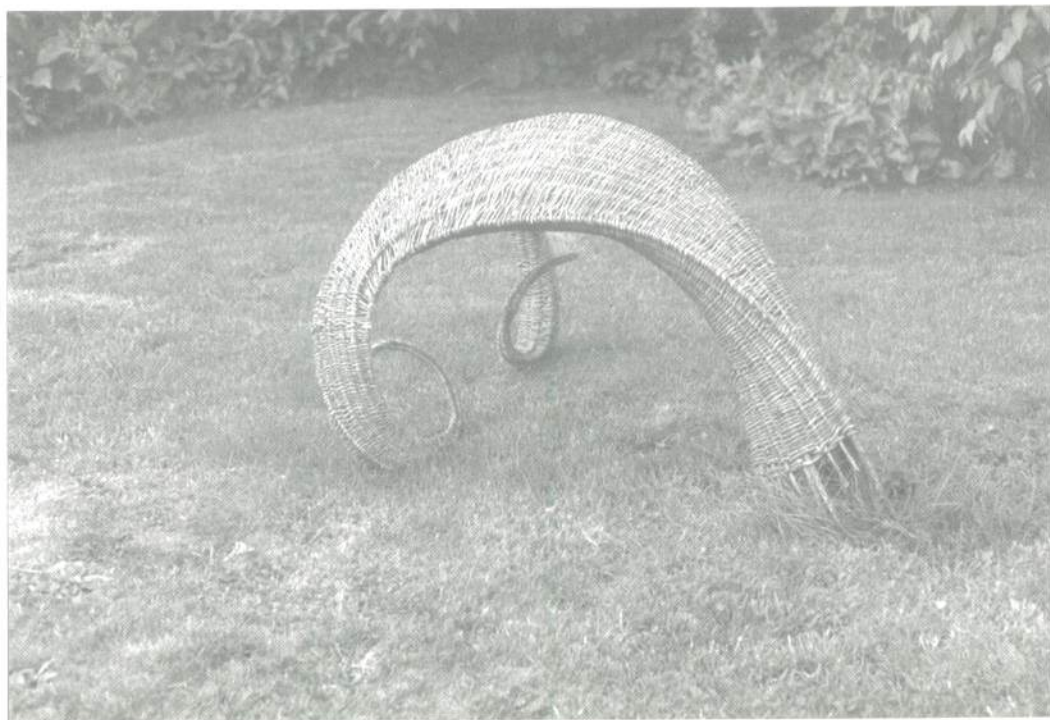
De cursus zal gericht zijn op beginners en licht gevorderde vlechters. In de cursus kunt u vlechten met ongeschilde teen.

Gereedschap is aanwezig.

Er wordt met de volgende inslagtechnieken gewerkt: Hollandse eer, Franse eer en matwerk. In principe zullen er ronde manden gevlochten worden. In overleg met de docent kan desgewenst met ongeschilde teen (wit of buff) gewerkt worden. Dit moet dan wel van te voren met de docent overlegd worden, zodat de juiste lengtes aanwezig kunnen zijn.

2. Vlechtwerk anders bekeken o.l.v. Yvonne Knevels

De drang om het gebied van traditioneel vlechtwerk eens te verlaten, kan in deze cursus uitgeleefd worden. We gaan experimenteren met wilgenteen en ander materiaal. Talrijke technieken worden aangeboden. Er is voldoende ruimte voor persoonlijke inbreng. Zo zullen unieke vormen en persoonlijke werkstukken ontstaan, die niet noodzakelijk een gebruiksfunctie hebben. Yvonne Knevels heeft de mandenmakersopleiding gedaan aan de school in Fayl-Billot en heeft zich daarna toegelegd op de kunstzinnige kant van het vlechten. Zij werkt als kunstenaar en ontwerper met vlechtwerk.



"Gehoornd dier", een werk van Yvonne Knevels



De cursusweek twee jaar geleden

3. Cursus traditionele 'boerenmanden' met een gekliefde bodem

Uit kastanje-, beuken- of ander splijtbaar hout worden latten gemaakt die in de bodem worden gebruikt. Ook Anne Hermans is opgeleid op de vlechtschool van Fayl-Billot in Frankrijk. Verdere informatie over de cursus bij Georg Rijken, tel: 0229-263568 Alleen gevorderde cursisten.

Heeft u belangstelling voor een van deze cursussen en wilt u nog meer informatie kunt u contact opnemen met Bert Balk, tel: 0229 262209 (bij voorkeur 's avonds).

Inschrijven geschiedt door overmaken van f 50,= op Postbank rekening nr. 7708294 t.n.v. cursuswerkgroep Wilg en Mand Koewijzend 20

1695 CG Blokker; onder vermelding van uw naam, telefoonnummer en cursus 1, 2 of 3.

U kunt de cursus tot zes weken voor aanvang van de cursus annuleren, waarbij u f 50,= administratiekosten verschuldigd bent. Na deze tijd bent u verplicht het volledige bedrag over te maken, tenzij wij of u voor vervanging kunnen zorgen.

*Namens de werkgroep cursussen
Georg L. Rijken*

Na besmet te zijn met het mandenmakersvirus (Arie van 't Hoog en José Schilder bedankt hiervoor) werd ik een paar jaar geleden gevraagd door enkele leden van een plaatselijke WAO-groep eens wat lesjes te geven in het mandenmaken met wilgenteen. Een aantal van deze mensen was al eens bezig geweest met o.a. buntvlechten, maar wilden nu wel eens wat anders. Ze wisten dat ik ook zo nu en dan eens wat cursussen mandenmaken had gevolgd en vroegen mij of ik het zou kunnen overbrengen op anderen. Onder het motto nooit geschoten is altijd mis heb ik de uitdaging aangenomen en hoopte ik maar dat ik tijdens de lessen niet zelf door de mand zou vallen. Tal van technieken had ik al wel in huis, maar zelf lesgeven is toch wel iets heel anders. Echter met kunst en vliegwerk is heel wat te bereiken en het enthousiasme van de deelnemers maakte veel goed.

Na de WAO-groep volgde nog een dergelijke groep en vrienden en kennissen maakten de tweede groep compleet. Zo onstond er in West-Brabant ook een mogelijkheid tot het volgen van cursussen mandenmaken. Elke winter, zo vanaf half januari tot begin maart en elk najaar van medio september tot begin november zijn er cursussen in het 'Atelier du Vannier' (het schuurtje van de mandenmaker). De eerste cursus werd gegeven in de schietkooi van de plaatselijke handboogvereniging, maar inmiddels is er achterin mijn tuin een werkplaats uit de grond gestampt van 65 vierkante meter. Het is een waar genot om hierin bezig te zijn. Geen gereis en geen gesjouw meer en als je klaar bent de deur weer op slot en klaar is Kees.

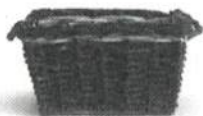
Zo af en toe waag ik het wel eens om een workshop mandenmaken te geven. Deze beperken zich dan altijd tot één type mand, terwijl bij de cursussen veelal meerdere soorten aan bod komen. Half december zijn er workshops 'kerstvlechten' geweest. Deze mengeling tussen mandenmaken en bloemschikken viel bij de meeste deelnemers goed in de smaak.

Rien Stuijts

PANIERES À TOUT FAIRE MULTI-PURPOSE BASKETS



Périgord



Ile d'Oléron



Cévennes



Charentes



Haute-Vienne



Deux-Sèvres



Outils et brins d'osier



Touraine



Sarthe



Bretagne



Aveyron



Cévennes



Vendée



Bouches-du-Rhône



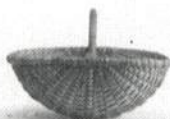
Ain



Charente-Maritime



Sarthe



Limousin



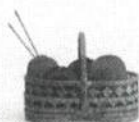
Lozère



Loire-Atlantique



Berry



Vendée



Landes



Ardèche

Gezien in Frankrijk: deze ansichtkaart, ook als poster en kalender.
Erop afgebeeld traditionele manden uit verschillende delen van
Frankrijk.

- Het vlechten van ronde manden door A. Westendorp, Ir. W.D.J. Tuinzing en A.D. van 't Hoog. 40 blz. met foto-instructie. Code RM.
- Het vlechten van ovale manden door A. Westendorp, Ir. W.D.J. Tuinzing en A.D. van 't Hoog. 192 blz. met foto-instructie en veel prachtige illustraties. Vaktermenlijst in 4 talen. Code OM.
- Geriefteen en andere bindmaterialen door Ir. W.D.J. Tuinzing. 40 blz. en foto's. Code GT.
- 'Willige Werken' van Jacq. van Someren. Kunstwerken met wilg. 31 blz. met kleurenfoto's. Code JS.
- 'Een mandeken van fine teenen...' van Mia Pot-van Regteren Altena. Een speurtocht naar plaatsen van herkomst van het fijnscheenwerk in West-Europa. 24 blz. met kleurenfoto's. Code MP.
- Voor cursusleiders: 3 instructiebladen van beginnersmandjes. Per tien sets van 3 bladen. Code IB.
- Mandenmaken met wilgenteen. Het nieuwe boek uit het Frans vertaald. 396 blz. met zeer veel tekeningen en foto's van de Franse techniek. Code MW.

Bovengenoemde uitgaven kunt u bestellen o.v.v. de code:

RM	f 10,-	+ f 2,50 porto	JS	f 10,-	+ f 3,50 porto
OM	f 25,-	+ f 5,- porto	MP	f 17,50	+ f 4,50 porto
GT	f 7,50	+ f 2,50 porto	IB	f 50,-	incl. porto
MW	f 55,-	+ f 7,- porto			

U maakt het bedrag over op giro 821761 t.n.v. Boeken Stichting Wilg & Mand, Bocht 7, 1601 JG Enkhuizen.

Na ontvangst van de betaling worden de boeken verzonden.

Bovendien te verkrijgen:

- ansichtkaart 'De tenen mand kan er tegen' in kleur. Code TM, f 10,- per 10 stuks (incl. porto).
- ansichtkaart van het grafbord van het Utrechts mandenmakersgilde uit 1639. Code GB, f 10,- per 10 stuks + f 2,50 porto.
- labels met 'Nederlands Vlechtwerk'. De labels zijn te bestellen door mandenmakers die bij de stichting bekend zijn. Code: labels, f 20,- per 100 stuks (incl. porto).

De ansichtkaarten en labels zijn te bestellen per giro 2695726 t.n.v. Stichting Wilg & Mand, Meikade 1, 6744 TA Ederveen.

Voor Belgische lezers zijn de 3 boeken (RM, OM en GT) te koop bij de Fa F. de Vos-Salix, Eksaardedorp 19, B 9160 Eksaarde, tel. 09.3468040.

Doelstellingen Stichting Wilg & Mand

- Nieuwe perspectieven zoeken en creëren voor het Nederlandse mandenmaatwerk binnen de potentiële afzetgebieden.
- Behoud van het veelzijdige vlechtvakmanschap: o.a. door het uitgeven van handboeken en het stimuleren van cursussen.
- Behoud van de vak kennis betreffende de griendteelt en bevordering van een goed evenwicht tussen vraag en aanbod.
- Het initiëren en begeleiden van onderzoek/studies binnen het wilg-en-mand vakgebied.
- Het via een speciaal fonds aanschaffen van materiaal met een historische waarde: vlechtwerk, gereedschappen, boeken e.d.
- Het geven van bekendheid aan al deze activiteiten.

Donateur van de Stichting Wilg & Mand

U kunt de stichting steunen door donateur te worden.

U maakt f 30,- over op postgiro 2695726 t.n.v. penningmeester Stichting Wilg & Mand, 6744 TA Ederveen.

U ontvangt dan 4 x per jaar ons bulletin.

Het lenen van de boeken uit de bibliotheek van de stichting

Er bestaat de mogelijkheid om boeken uit onze bibliotheek te lenen. Hieraan zijn 3 voorwaarden verbonden:

1. het terugzenden is voor eigen rekening
2. de boeken dienen goed verpakt te zijn
3. het uitleentermijn is maximaal 2 maanden.

U kunt zich in verbinding stellen met Monique van Royen, zie voorin: beheer bibliotheek.

Mandencollecties zijn te vinden in:

Stadsmuseum IJsselstein, Walkade 2-4, tel. 030-6886800.

Open: woensdag t/m zondag van 13.00-17.00 uur

Bezoekerscentrum De Wissen, Maaspark, B3650 Stokkem, tel. 00-32-89752171.

Open: 1 april tot 30 september 2000 op zaterdag en zondag van 14.00-18.00 uur en op werkdagen van 9.30-12.00 uur en van 13.30-18.00 uur.

Nationaal Vlechtmuseum Noordwolde. Het museum is op dit moment gesloten in verband met renovatie en verhuizing. Eind augustus wordt het weer geopend.



Mesheft gesneden uit buxus door Ruud v/d Berg jr.